

000506-1

Co vlastně znamená myšlenka (teze), že svět a všechno v něm je stvoření boží? Pokud odmyslíme antropologické komponenty oné představy, jde o to, že důraz je soustředěn na kontingenci všeho, co jest: nemuselo by to být, je to cosi nového, co nevyplývá z toho, co bylo předtím. Hlavním motivem té myšlenky (která je nejspíš dost pozdní, neboť nejprve byli bohové chápáni jen jako aktéři kosmické hry) nejspíš bylo uvědomění vlastní kontingence, a teprve pak to bylo aplikováno i na svět vcelku (i ve všech jednotlivostech). Doba trvání „vývoje“ světa může být a musí být poznávána ze světa samého, tj. na základě interpretace všech dochovaných stop minulého vývoje. Že tento vývoj začínal na nejnižších úrovních a teprve postupně a v průběhu obrovsky rozměrných časových etap mohl dospívat např. ke vzniku a rozvoji života, je nesporné. Představa, že jakákoli etapa mohla vzniknout naráz, je prostě mylná; naproti tomu stejně mylná je představa, že už o všem bylo rozhodnuto na počátku v nějaké „první příčině“, z níž by se všechno rozvíjelo z původně „zavinuté“ podoby. Svět sám vznikl kontingentně (tj. mohl také nevzniknout nebo mohl vzniknout jinak), ale i jeho další vývoj probíhá do značné míry kontingentně, ovšem pouze v těch složkách, které představují novum. Každá událost, dokonce pak každý děj, který je pouze jakousi pseudoudálostí (tj. děním, které není vnitřně integrováno a nepředstavuje celek, nýbrž navenek se „chová“ jako něco integrovaného pouze díky setrvačností, viz dále), má také svou předmětnou a setrvačnou stránku, která zakládá jakési setrvačné relikty pomínuvšího dění, na jejichž analýze lze s větší nebo menší pravděpodobností rekonstruovat to, co se „stalo“ v minulosti (nikoli ovšem to, co se „dělo“ v minulosti).

(Písek, 000506-1.)